

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief aanvullende reactie op het WODC-rapport "Van beroep in bezwaar - Werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM

Datum

13 september 2022

Notanummer

2022-0000206549

Bijlagen

1. Informatienota d.d. 1 juli 2022
2. Kamerbrief incl. bijlagen
3. Oplegbrief voor afschrift Kamerbrief voor Eerste Kamer
4. Nota's voor actieve openbaarm

Aanleiding

Op 1 juli 2022 hebben wij u middels een nota geïnformeerd over de in voorbereiding zijnde Kamerbrief met daarin een aanvullende reactie op het begin 2021 verschenen WODC-rapport over de werkwijze en het verdienmodel van no cure, no pay-bedrijven (ncnp-bedrijven) werkzaam op het terrein van de WOZ en BPM. Deze nota sturen wij voor de volledigheid mee als bijlage (bijlage 1), omdat u hierin over de inhoud van de conceptbrief bent geïnformeerd. Inmiddels is de Kamerbrief gereed en deze wordt hierbij aan u voorgelegd.

Beslisapunten

1. Gaat u akkoord met de inhoud van de Kamerbrief en de verzending ervan, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en voor Rechtsbescherming? U wordt gevraagd bij akkoord deze brief te ondertekenen (bijlage 2).
2. Gaat u akkoord met verzending van een afschrift van de Kamerbrief naar de voorzitter van de Eerste Kamer? U wordt gevraagd bij akkoord de oplegbrief te ondertekenen (bijlage 3).
3. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

29.09.22
Akkoord
Mee

Kernpunten

- De Kamerbrief bestaat uit drie onderdelen waarbinnen drie onderwerpen worden behandeld: (I) het hoge aantal ingediende bezwaarschriften tegen woning-beschikkingen in de WOZ en het toenemende aandeel van ncnp-bedrijven daarbinnen, (II) de proceskostenvergoeding in het bestuursrecht en tot slot (III) de BPM.
- Het doel van de brief is om inzichtelijk te maken welke stappen ondernomen zijn om het aantal (gehonoreerde) juridische procedures in de WOZ en de BPM terug te brengen en dient als aanvullende reactie op de eerdere kabinetsreactie van 12 februari 2021 op het rapport van het

WODC naar de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven werkzaam in de WOZ en BPM.

- De Kamerbrief wordt door u, mede namens de minister van BZK en minister voor Rechtsbescherming, aan de Kamer toegestuurd. Het streven was de brief direct na het zomerreces aan de Kamer toe te sturen. Op 12 augustus 2022 is er ambtelijke overeenstemming bereikt over de inhoud van de brief tussen FIN, BZK en J&V. Op 7 september 2022 is het akkoord van de minister voor Rechtsbescherming ontvangen en op 13 september 2022 het akkoord van de minister van BZK. Deze bewindspersonen hebben geen opmerkingen gemaakt bij de brief.
- Tevens zal een afschrift naar de voorzitter van de Eerste Kamer worden gestuurd aangezien u in de brief opvolging geeft aan een toezegging aan die Kamer.

Toelichting

Onderdeel I - WOZ

- U bent primair verantwoordelijk voor de inhoud van onderdeel I, de minister van BZK is medeverantwoordelijk.
- De delen van de brief zijn op inhoud afgestemd met de Waarderingskamer en waar het de uitvoering betreft met de VNG.
- In dit onderdeel wordt aangegeven dat een tweesporenbeleid wordt gevoerd: er wordt begonnen met het aanpakken van de verbeterpunten binnen het WOZ-proces bij de waardering van woningen en het onderzoeken van mogelijke aanpassingen in de wet- en regelgeving op het terrein van de WOZ. De drie verbeterpunten zijn: de burger (eerder) te betrekken in het besluitvormingsproces; het bieden van informeel contact aan burgers om fouten eenvoudig te herstellen en tot slot het voorkomen van het vastlopen van de gemeentelijke uitvoering bij de gemeenten die deze zorg hebben.
- In de informatienota d.d. 1 juli 2022 hebben wij aangegeven dat de komende tijd wordt gebruikt om de verbeterpunten binnen het WOZ-proces te concretiseren. U heeft gevraagd om een duidelijker plan van aanpak.
 - Midden oktober zal een derde stakeholdersbijeenkomst plaatsvinden. De voorbereiding hierop is reeds aangevangen. Het doel van deze bijeenkomst is om elkaar te informeren over de huidige stand van zaken van de ondernomen acties en met elkaar te werken aan het realiseren van de verbeterpunten van het WOZ-proces. Daarnaast zal een toelichting worden gegeven op het aangekondigde onderzoek naar oneigenlijke procedures in bestuursrecht. Op dit onderzoek gaan wij onder het volgende subkopje in deze nota in.
 - Naast de stakeholdersbijeenkomst zal voor de gemeentelijke uitvoerders in samenwerking met de VNG nog een aparte bijeenkomst worden georganiseerd. Doel is om bij hen te inventariseren wat nodig is om de zorgen omtrent het vastlopen van de uitvoering weg te kunnen nemen. De VNG heeft voorgesteld om deze bijeenkomst na de derde stakeholderbijeenkomst te laten plaatsvinden. Voor de invulling wordt op dit moment overleg met de VNG gevoerd.
 - Daarnaast wordt in de maandelijkse ambtelijke werkgroep WOZ, onder voorzitterschap van Fin, onderzocht op welke wijze de

werkgroep ingezet wordt om eventuele aanpassing van wet- en regelgeving op het terrein van de WOZ voor te bereiden. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van Fin, BZK, de Waarderingskamer, de Belastingdienst, de VNG en de Unie van Waterschappen.

Onderdeel II – vergoeding proceskosten in het bestuursrecht

- De minister voor Rechtsbescherming is primair verantwoordelijk voor de inhoud van onderdeel II, de minister van BZK is medeverantwoordelijk.
- In dit onderdeel wordt een nader onderzoek aangekondigd naar het oneigenlijk gebruik van procedures, waarbij breder wordt gekeken dan alleen de hoogte van de proceskostenvergoeding. Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in mogelijke instrumenten of aanpassingen van het Besluit proceskosten bestuursrecht om oneigenlijk gebruik van procedures te voorkomen. Gebleken is dat naast de WOZ en BPM het werkgebied van ncnp-bedrijven uitbreidt naar andere gebieden binnen het bestuursrecht. In het onderzoek zal ook de gekeken worden naar de verhouding van de werkzaamheden van professioneel gemachtigden, waaronder ncnp-bedrijven in relatie tot de vergoeding.
- Daarnaast wordt een invoeringstoets aangekondigd voor de per 1 juli 2021 ingevoerde verhoging van de proceskostenvergoeding in (hoger) beroep. De invoeringstoets wordt op dit moment voorbereid en naar verwachting in september uitgevoerd.

Onderdeel III - BPM

- U bent verantwoordelijk voor de inhoud van onderdeel III.
- In dit onderdeel wordt een rapport aangeboden van de Stichting NIVRE over het onderzoek naar de wijze waarop waardevermindering door schade gestandaardiseerd bepaald kan worden.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

U bent over de politiek/bestuurlijke context geïnformeerd in bijgevoegde informatie nota van 1 juli 2022 (bijlage 1).

Actieve openbaarmaking

Omdat de Kamerbrief pas na Prinsjesdag 2022 naar de Kamer kan worden gestuurd, worden alle relevante nota's openbaar gemaakt. Ook de beslisnota's van de minister van BZK en de minister voor Rechtsbescherming worden openbaar gemaakt, evenals de beslisnota voor de Kamerbrief uit 2020, waar onderhavige Kamerbrief een aanvulling op is.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Doc. nr.	Datum	Naam document	Toelichting
1	29-1-2021	Nota-stas FB- Aanbieding en kabinetsreactie WODC-onderzoek	In de nota wordt de eerste reactie op het WODC-onderzoek voorgelegd. Inhoudelijk wordt ingegaan op de conclusies in het 'BPM-gedeelte' van het rapport en wordt aangegeven op welke wijze opvolging wordt gegeven. Voor het 'WOZ-gedeelte' wordt toegelicht waarom nog geen inhoudelijke reactie wordt gegeven en op welke wijze alsnog een inhoudelijke reactie tot stand gaat komen. Tot slot wordt toegelicht waarom voor WOZ en BPM de verhoging van vergoeding van proceskosten in (hoger) beroepzaken vooralsnog wordt aangehouden.
2	14-4-2022	Nota-stas FB-'No cure, no pay' problematiek bij WOZ-beschikkingen en inhoudelijke kabinetsreactie op het WODC-rapport	In de nota wordt gevolg gegeven aan de toezegging aan de Eerste Kamer om de 'no cure, no pay' problematiek onder de aandacht te brengen van de ambtsopvolger van de toenmalige staatssecretaris van Financiën. Daarnaast worden de hoofdlijnen van de inhoudelijke kabinetsreactie op het 'WOZ-gedeelte' van het WODC-rapport uiteengezet.
3	1-7-2022	Nota-stas FB- Kamerbrief aanvullende reactie op het WODC-rapport	In de nota worden de hoofdlijnen van de aanvullende reactie op het WODC-rapport Van beroep in bezwaar beschreven. Tevens wordt toegelicht waarom het niet haalbaar is de Kamerbrief vóór het zomerreces naar de Kamer te sturen.
4	15-8-2022	Nota-MinRb-Aanbieding aanvullende kabinetsreactie WODC-onderzoek verdienmodel no cure no pay in het bestuursrecht	Deze nota is voorgelegd aan de minister voor Rechtsbescherming voor goedkeuring van de aanvullende kabinetsreactie op het WODC-rapport.
5	15-8-2022	Bijlage A Nadere toelichting (ervaren) problemen rond proceskostenvergoeding bestuursrecht.docx	Bijlage behorende bij beslisnota minister voor Rechtsbescherming.
6	16-8-2022	Nota-min BZK-Aanvullende reactie WODC rapport van beroep in bezwaar	Deze nota is voorgelegd aan de minister van BZK voor goedkeuring van de aanvullende kabinetsreactie op het WODC-rapport.

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst

gkle

Directie Directe
Belastingen

Persoonsgegevens

notitie

Aanbieding en kabinetsreactie WODC-onderzoek naar werkwijze en verdienmodel no cure no pay-bedrijven

Datum

29 januari 2021

Notitienummer

2021-0000021620

Persoonsgegevens

Aanleiding

In oktober 2018 heeft de minister voor Rechtsbescherming, mede namens de minister van BZK en uw ambtsvoorganger, in reactie op Kamervragen van het CDA toegezegd onderzoek te laten uitvoeren naar de werkwijze en het verdienmodel van no cure no pay-bedrijven (hierna: ncnp-bedrijven) bij procedures over WOZ-beschikkingen en over aangiftes en naheffingsaanslagen bij de BPM (hierna: BPM-zaken). Dit onderzoek is in de periode oktober 2019 tot december 2020 uitgevoerd in opdracht van het WODC.

Van

Kopie aan

Eind december vorig jaar heeft het WODC het onderzoeksrapport, getiteld 'Van beroep in bezwaar; Werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM', opgeleverd (zie bijlagen 2 en 3). Indien het onderzoeksrapport niet vóór 16 februari openbaar is geworden, maakt het WODC het onderzoeksrapport op die datum openbaar op zijn website. Aangezien het onderzoek aan de Kamer is toegezegd, heeft het de voorkeur de openbaarmaking zelf te bewerkstelligen middels aanbieding aan de Kamer.

Met deze notitie wordt u gevraagd in te stemmen met de toezending van het onderzoeksrapport met bijgevoegde (eerste) kabinetsreactie daarop (zie bijlage 1) en wordt u geïnformeerd over onder meer de belangrijkste conclusies in het onderzoeksrapport en de hoofdlijnen van de voorgestelde kabinetsreactie. De beslispunten worden parallel voorgelegd aan de minister voor Rechtsbescherming en de minister van BZK.

Beslispunten

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de aanbieding van het onderzoeksrapport aan de Kamer vóór 16 februari door de minister voor Rechtsbescherming, mede namens de minister van BZK en uzelf.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met een korte en procesmatige reactie op de bevindingen die de WOZ betreffen. Een inhoudelijke kabinetsreactie volgt nadat afstemming over de opvolging van het onderzoek met de VNG en eventueel andere betrokken partijen heeft plaatsgevonden.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met een meer inhoudelijke reactie op de bevindingen die de BPM betreffen. Daarbij worden reeds genomen maatregelen toegelicht en wordt aangegeven op welke terreinen maatregelen zullen worden verkend die mogelijk door een volgend kabinet ter hand kunnen worden genomen.

Toelichting

Het WODC-onderzoek ziet zoals gezegd op zowel procedures tegen WOZ-beschikkingen als procedures in BPM-zaken. Gezien het feit dat het onderzoeksrapport ten aanzien van deze procedures een verschillend beeld schetst, worden de conclusies van het onderzoek apart toegelicht.

WOZ-beschikkingen

Aanleiding

Aanleiding voor het onderzoek naar de WOZ-beschikkingen is het feit dat vanuit gemeenten en de VNG al geruime tijd aandacht wordt gevraagd voor de hoge kosten van bestuursrechtelijke procedures hierover. Daarbij is bij hen het beeld ontstaan dat deze kosten onevenredig hoog oplopen door de betrokkenheid van ncnp-bedrijven in die procedures.

Belangrijkste conclusies

Uit het onderzoek blijkt dat inderdaad sprake is van een stijging van het aantal procedures tegen WOZ-beschikkingen en het aandeel van ncnp-bedrijven daarin. De onderzoekers concluderen dat niet gesproken kan worden van één handelswijze van ncnp-bedrijven, maar dat er sterke verschillen bestaan tussen de werkwijzen van verschillende ncnp-bedrijven. Er is anekdotisch bewijs gevonden voor handelingen die gericht lijken op het 'profiteren' van bestaande wet- en regelgeving, maar de algehele indruk is dat dit bij de procedures tegen WOZ-beschikkingen niet kenmerkend is voor het grootste deel van de ncnp-bedrijven.

De onderzoekers stellen dat de waardebepaling van het object als basis voor de belastingheffing de kern van het probleem is, daarover is immers altijd discussie mogelijk. Bij woningen vindt de waardering plaats met een modelmatige waardebepaling, waarbij sprake is van een systematische vergelijking tussen woningen waarvoor de kenmerken van grote aantallen woningen met elkaar worden vergeleken. Het is dan – aldus de onderzoekers – niet bijzonder dat zich problemen voordoen als vervolgens in bezwaar en beroep naar de individuele woning wordt gekeken.

Interne duiding van het onderzoeksrapport

De conclusies van het onderzoek bieden geen directe oplossing voor de door gemeenten ervaren problematiek. Ambtelijk BZK en Financiën achten het van belang dat de zorgen van gemeenten en de VNG over de olopende proceskostenvergoedingen en uitvoeringskosten serieus genomen worden.

Het onderzoeksrapport is daarom met instemming van JenV al *vertrouwelijk* gedeeld en besproken met de werkgroep WOZ, waaraan – naast ambtelijk BZK en Financiën – de Unie van Waterschappen, de VNG en de Waarderingskamer deelnemen. Het onderzoeksrapport is door de VNG en de Waarderingskamer kritisch ontvangen. Reden daarvoor is het feit dat het onderzoeksrapport geen volledig beeld schetst van de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven, omdat naar sommige informatie niet is of lijkt te zijn gevraagd. Zo biedt het onderzoeksrapport bijvoorbeeld weinig inzicht in de opbouw van de aan ncnp-bedrijven uitgekeerde proceskostenvergoedingen en bevat het geen specificering van de kosten die ncnp-bedrijven maken. De verschillende vragen die op deze punten leven zijn via JenV en het WODC bij de onderzoekers neergelegd. Hierop is nog geen reactie ontvangen.

Gezien het feit dat het rapport pas door de toezending aan de Kamer openbaar wordt en overleg met de VNG en andere betrokken partijen over eventuele vervolgstappen van groot belang wordt geacht, is het daarom nog niet mogelijk om met een inhoudelijke kabinetsreactie te komen.

Kern van de kabinetsreactie

In de kabinetsreactie wordt opgemerkt dat op basis van dit onderzoeksrapport nog geen harde conclusies kunnen worden getrokken over de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven in relatie tot de stijging van het aantal door ncnp-bedrijven ingediende bezwaar- en beroepschriften en de oplopende uitvoeringskosten en proceskostenvergoedingen voor gemeenten. In het verlengde daarvan is aangegeven dat het kabinet het van belang acht dat de VNG en eventueel andere betrokken partijen allereerst kennis kunnen nemen van de inhoud van het rapport om vervolgens met hen in overleg te kunnen treden, alvorens richting de Kamer te reageren op de uitkomsten van het onderzoek.

BPM-zaken

Aanleiding

Aanleiding voor het onderzoek naar de BPM-zaken is het feit dat de Belastingdienst heeft opgemerkt dat een beperkt aantal gemachtigden/adviseurs op grote schaal procedeert in BPM-zaken en dat daarmee een groot beslag wordt gelegd op de rechterlijke macht. Dit is in juli 2018 ook door uw ambtsvoorganger aan de Kamer gemeld.

Belangrijkste conclusies

De onderzoekers stellen dat de waardebepaling van het object als basis voor de belastingheffing de kern van het probleem is. Ncnp-bedrijven maken handig gebruik van de waardebepaling van een gebruikte auto, waarover altijd discussie mogelijk is. Het rapport geeft in dat verband een tweeledig beeld. Enerzijds is de conclusie dat er gerechtvaardigde maatschappelijke belangen achter het indienen van bezwaar en beroep kunnen zitten, zoals het identificeren van systeemproblemen in de wetgeving. Anderzijds komen in het rapport signalen omhoog waaruit blijkt dat er een handelswijze bij ncnp-bedrijven bestaat die is gericht op de proceskostenvergoedingen:

- Ruim 95% van de procedures gebeurt op basis van no cure no pay.
- De Belastingdienst heeft weinig vat hierop, omdat het veelal gaat om bezwaren tegen de *eigen aangifte* en in mindere mate om bezwaren tegen naheffingsaanslagen van de inspecteur.
- Procedures worden welbewust gerekt, bijvoorbeeld door niet te verschijnen op hoorzittingen, zaken te splitsen voor meer kostenvergoedingen, en door standaard in bezwaar en beroep te gaan met standaard gronden. Dat vraagt veel capaciteit van de Belastingdienst en de rechterlijke macht.
- Klanten van ncnp-bedrijven blijken niet altijd op de hoogte zijn van de juridische procedures, staan er niet altijd achter, en de kostenvergoedingen komen ook niet automatisch bij deze klanten terecht.

Kern van de kabinetsreactie

In de kabinetsreactie is allereerst opgenomen dat u reeds op diverse punten al nieuwe maatregelen heeft genomen. Het betreffen wetgevende maatregelen, zoals de aanpassing van het belastbaar feit en de belastingplichtige in de Wet BPM 1992, en maatregelen in de informatiehuishouding bij de Belastingdienst. Verder wordt geschetst welke verdere maatregelen worden verkend ten behoeve van het nieuwe kabinet, waarmee de knelpunten verder kunnen worden aangepakt. Het betreffen:

- Verdere verbetering doorvoeren in de procesvoering door de Belastingdienst, zodat er minder termijnoverschrijdingen zijn.
- Heldere en eenvoudige kaders ontwikkelen voor het omgaan met schade in de BPM, zodat daarover minder discussie ontstaat.
- Informatiepositie van de belastingplichtige verbeteren, zodat ncnp-bedrijven niet buiten het zicht van de belastingplichtige kunnen opereren.
- Verkennen of beperkingen in de proceskostenvergoedingen voor juridische procedures in de BPM noodzakelijk en wenselijk zijn.

Besluit proceskostenvergoeding bestuursrecht

Voor de minister voor Rechtsbescherming is van belang dat in de eind 2020 gepubliceerde wijziging van het Besluit proceskosten bestuursprocesrecht een algehele verhoging (van 40%) van de proceskostenvergoeding in beroep en hoger beroep is doorgevoerd (inwerkingtreding 1 juli 2021). Daarbij zijn de vergoedingen in WOZ- en BPM-zaken uitgezonderd, in afwachting van de resultaten van dit onderzoek. Er bestond namelijk de wens te bezien of de hoogte van de proceskosten bepalend is voor het verdienmodel van ncnp-bedrijven. Dat laatste lijkt op basis van het onderzoeksrapport niet direct het geval te zijn. Met name ten aanzien van procedures over WOZ-beschikkingen concluderen de onderzoekers dat de meeste zaken (en dus verdiensten) in de bezwaarfase worden afgesloten (en die kosten zijn ongemoeid gebleven). Tegelijk stellen zij dat de ncnp-bedrijven hebben aangegeven dat zij liever geen beroep en hoger beroep instellen omdat de vergoeding daarvoor niet in verhouding staat tot de te verrichten handelingen.

JenV heeft in overleg met BZK en Financiën besloten de beslissing over het al dan niet gelijktrekken van de proceskostenvergoedingen vooruit te schuiven. Dit is ook zo in de kabinetsreactie opgenomen.

Politieke en bestuurlijke context

- De lokale heffingen en de kosten die gemeenten moeten maken voor bezwaar- en beroepsprocedures dienaangaande is een onderwerp dat al lange tijd de aandacht van de Kamer heeft. Hier zijn al meermaals Kamervragen over gesteld.
- Het kan zijn dat de Kamer het onderwerp controversieel verklaart naar aanleiding van de ontvangst van het rapport, maar tot die tijd staat de demissionaire status van het kabinet er niet aan in de weg om in de aanbiedingsbrief uit te spreken dat het kabinet voornemens is op termijn met een nadere uitgewerkte reactie te komen.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

'No cure, no pay' problematiek bij WOZ-beschikkingen en inhoudelijke kabinetsreactie op het WODC-rapport

Datum

14 april 2022

Notanummer

2022-0000119292

Bijlagen

geen

Aanleiding

- In februari 2021 heeft het WODC een rapport opgeleverd over het in opdracht van J&V, BZK en Financiën verrichte onderzoek naar de werkwijze en het verdienmodel van 'no cure, no pay'-bedrijven ('ncnp'-bedrijven) bij WOZ-beschikkingen en BPM-zaken. In de primaire kabinetsreactie is aangegeven dat een inhoudelijke reactie op het WOZ-gedeelte op een later moment volgt. Een vervolgtraject om tot een inhoudelijke reactie te komen is onlangs afgerond. Financiën, BZK en J&V zijn momenteel bezig met het opstellen van de aanvullende, inhoudelijke kabinetsreactie, waarvan u de penvoerder bent.
- Daarnaast is in de Eerste Kamer bij de behandeling van het Belastingplan 2022 aan het lid Raven (OSF) door uw ambtsvoorganger toegezegd de 'ncnp'-problematiek bij u, zijn ambtsopvolger, onder de aandacht te brengen.
- Middels deze nota informeren wij u over de 'ncnp'-problematiek en de ontwikkelingen dienaangaande. Indien u dat wenst, geven wij graag een nadere toelichting.

Informatiepunten

U wordt hierbij geïnformeerd over:

- de 'ncnp'-problematiek, het vervolgtraject naar aanleiding van het verschijnen van het WODC-rapport en de mogelijke verbeteringen (op hoofdlijnen) om het WOZ-uitvoeringsproces en de daarbij behorende rechtsbescherming te waarborgen, en
- de verwachte inhoud en planning met betrekking tot de aanvullende, inhoudelijke kabinetsreactie op het WODC-rapport en de betrokkenheid van Financiën bij dit proces.

20.04.22

Dak
Gru

Kern

- Na de geconstateerde stijging van juridische procedures in BPM-zaken en tegen WOZ-beschikkingen, en het relatief grote aandeel daarin van 'ncnp'-bedrijven is begin 2021 door het WODC een rapport uitgebracht over de werkwijze en het verdienmodel van 'ncnp'-bedrijven.
- Volgens cijfers van de Waarderingskamer, de toezichthouder op de uitvoering van de Wet WOZ, is een jaarlijkse toename te zien van het aantal bezwaarprocedures dat is gestart door 'ncnp'-bedrijven en van de hoogte van de uitkering aan proceskostenvergoedingen. In 2018 is de

hoogte daarvan nog € 9,7 mln., in 2021 is dit totaalbedrag gestegen naar € 17 mln. Gemeenten, belast met de uitvoering van de Wet WOZ, geven aan dat ze door het hoge aantal bezwaarprocedures ook tegen praktische problemen aanlopen. Massale bezwaarprocedures die zijn gestart door 'ncnp'-bedrijven én die enkel gericht lijken te zijn op het binnenhalen van een zo'n hoog mogelijke proceskostenvergoeding frustreren de WOZ-uitvoering dermate dat onder meer de tijdigheid van de bekendmaking van WOZ-waarden in het geding komt. Ook gaat het afhandelen van dergelijke procedures ten koste van de inzet die nodig is voor de afhandeling van procedures die daadwerkelijk het belang van de burger dienen of die gestart zijn door burgers zelf.

- Uit het WODC-rapport blijkt echter niet dat sprake is van 'een' handelswijze van 'ncnp'-bedrijven om te profiteren van bestaande wet- en regelgeving. Volgens de onderzoekers zit de oorzaak in de waardebeoordeling zelf. Door de drie betrokken departementen is in aanvulling op het WODC-rapport een vervolgtraject opgestart. Doel hiervan is om betrokken stakeholders samen te brengen, de daadwerkelijke problematiek boven tafel te krijgen en te onderzoeken welke verbetermogelijkheden bestaan binnen de huidige wettelijke kaders, voordat wordt gekeken naar wettelijke maatregelen.
- In dit kader is het verder relevant dat op 1 juli 2021 een wijziging van het Besluit proceskosten bestuursrecht in werking is getreden. Deze wijziging regelt een verhoging van de forfaitaire vergoeding in (hogere) beroepszaken, waarbij WOZ- en BPM-zaken voorlopig zijn uitgezonderd in afwachting van de inhoudelijke kabinetsreactie en de uitwerking van de maatregelen bij BPM-zaken.
- Het streven is om vóór de zomer een aanvullende, inhoudelijke kabinetsreactie aan de Kamer toe te sturen. Vanuit de inhoud bezien bent u als eerste verantwoordelijke voor de Wet WOZ de penhouder van de inhoudelijke kabinetsreactie.

Toelichting

'Ncnp'-problematiek

- Vanuit gemeenten en de Waarderingskamer, maar ook via berichten vanuit de media en vanuit de politiek, wordt al enkele jaren aandacht gevraagd voor de gevolgen van het bestaan van 'ncnp'-bedrijven die enkel procederen omwille van een zo hoog mogelijke proceskostenvergoeding. Dit uit zich bijvoorbeeld in het geautomatiseerd indienen van massale bezwaarschriften, zonder concrete bezwaargronden, of het enkel verzoeken om een hoorzitting, zonder inhoudelijk op de zaak in te gaan.
- Uit het WODC-rapport blijkt echter niet dat structureel sprake is van 'ncnp'-bedrijven die zich enkel en alleen richten op het binnenhalen van een (zo hoog mogelijke) proceskostenvergoeding.
- Wij ontvangen vanuit de uitvoering wel signalen dat sprake is van een toename van juridische, inhoudsloze, procedures tegen WOZ-beschikkingen en daarmee een dusdanige belasting vormen voor gemeenten dat de uitvoering van de Wet WOZ bij een deel van de uitvoeringsorganisaties onder druk staat.

Vervolgtraject

- Bij het verschijnen van het WODC-rapport gaf het kabinet in haar reactie d.d. 12 februari 2021 aan dat de betrokken departementen eerst met de VNG en eventueel andere betrokken stakeholders in overleg treden alvorens te reageren op het WOZ-gedeelte van het rapport.
- Met het vervolgtraject is door de drie departementen getracht alsnog de oorzaken en problemen vast te stellen alvorens naar verbetermogelijkheden te kijken. Hierbij is naar het volledige WOZ-proces gekeken, waarbij een brede groep van stakeholders is betrokken, bestaande uit vertegenwoordigers vanuit:
 - de uitvoering (de VNG en enkele afzonderlijke gemeenten/uitvoeringsinstanties);
 - de toezichthouder (de Waarderingskamer);
 - de fiscale afnemers van de WOZ-waarde (Belastingdienst en de Unie van Waterschappen);
 - beroepsorganisaties (de Vereniging Rechtsbescherming Lokale Belastingen, de NOB en het Nederlands Register Vastgoed Taxateurs);
 - wetenschappelijke centra en onderzoekscentra (het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden en het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden);
 - burgerbelangenverenigingen (Vereniging Eigen Huis en Bond voor de Belastingbetalers) en;
 - de rechterlijke macht (Raad voor de Rechtspraak).
- Het uiteindelijke doel is om gezamenlijk te komen tot verbetermogelijkheden voor de korte termijn en een breed gedragen visie op het WOZ-uitvoeringsproces en de daarbij behorende rechtsbescherming voor de lange termijn. Hierbij staat de burger steeds centraal.

Mogelijke maatregelen ter verbetering

- Naar aanleiding van de opgehaalde informatie uit het vervolgtraject wordt door alle stakeholders aan verbetermogelijkheden gedacht op het gebied van zowel de uitvoering als de wetgeving.
- Uitvoering:
 - Voor de korte termijn is in kaart gebracht welke eenvoudige verbeteringen ('low hanging fruit') doorgevoerd kunnen worden om het WOZ-uitvoeringsproces door en voor gemeenten te optimaliseren binnen de bestaande wettelijke kaders. Hierbij wordt onder meer gedacht aan het uitwisselen van 'best practices', het maken van werkafspraken tussen gemeenten en 'ncnp'-bureaus ('convenant') en het bieden van laagdrempelig contact aan de burger vóór de bezwaarfase ('informeel contact'). Deze maatregelen vergen soms schriftelijke afspraken, maar worden niet wettelijk vastgelegd.
 - Voor de lange termijn wordt toegewerkt naar een breed gedragen visie waarvoor aanpassing van wet- en regelgeving noodzakelijk kan zijn. Hierbij wordt gedacht aan het verleggen van de aandacht in het WOZ-proces van de fase van de waardevaststelling naar de fase van de waardebeoordeling.
- Wetgeving:
 - Onderzocht wordt of het Besluit proceskosten bestuursrecht, waarvoor de Minister voor Rechtsbescherming en de Minister van BZK gezamenlijk verantwoordelijk zijn, dient te worden

gewijzigd. Hierbij gaat het enerzijds om de hoogte van de (forfaitaire) vergoedingen en anderzijds om de toekenning van de vergoedingen. Het Besluit lijkt prikkels te bevatten waardoor enkel processuele handelingen worden verricht om een zo hoog mogelijke proceskostenvergoeding te ontvangen. Afgelopen maandag, 11 april, is hier ambtelijk, primair door J&V en BZK, met de VNG verder over gesproken.

- o Verder wordt onderzocht of de Wet WOZ zelf, waarvoor u (als eerste ondertekenaar) tezamen met de Minister van BZK (als tweede ondertekenaar) verantwoordelijk bent, dient te worden gewijzigd. Hierover wordt u op een nog te bepalen moment geïnformeerd. Een dergelijk onderzoek zal zich in eerste instantie richten op het systeem van de Wet WOZ, en met name de systematiek van de waardebepaling. Een eventuele wijziging kan meelopen in een modernisering van de Wet WOZ. Die lijkt nodig in verband met een aantal ontwikkelingen die aanleiding geven tot evaluatie van de Wet WOZ. Deze evaluatie ziet met name op de verdergaande openbaarheid van WOZ-waarden (thans zijn alleen de WOZ-waarden van woningen openbaar te raadplegen) en het bredere gebruik daarvan (dat wil zeggen gebruik anders dan voor het heffen van belastingen).

Inhoud en planning kabinetsreactie

- Ten aanzien van de WOZ-beschikkingen zal in de aanvullende, inhoudelijke kabinetsreactie worden ingegaan op de conclusies uit het WODC-rapport.
- Er wordt daarnaast van de mogelijkheid gebruik gemaakt om gelijktijdig de Kamer te informeren over de toezegging aan EK-lid Raven.
- Voorts zal worden ingegaan op enkele al lopende verbeterinitiatieven van betrokken stakeholders en op de verbetermogelijkheden waar het kabinet zelf aan denkt.
- Ook zal worden ingegaan op de achtergebleven verhoging van de forfaitaire vergoeding in (hoger)beroepszaken bij WOZ-beschikkingen en BPM-zaken.
- Het streven is om de aanvullende kabinetsreactie vóór het zomerreces aan de Kamer toe te sturen. Naar verwachting leggen we de conceptreactie in juni aan u voor.

Betrokkenheid Financiën bij kabinetsreactie

- J&V is penvoerder geweest van de primaire kabinetsreactie op het WODC-rapport.
- Voor de aanvullende, inhoudelijke reactie op het WOZ-gedeelte is Financiën penvoerder. Dit omdat in de reactie niet enkel inhoudelijk wordt gereageerd op de conclusies uit het WODC-rapport die zien op de werkwijze en het verdienmodel van 'ncnp'-bedrijven, en die wellicht aanleiding geven tot aanpassing van het Besluit proceskosten bestuursrecht, maar bovenal zal worden ingegaan op verbetermogelijkheden die zien op het gehele WOZ-proces.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief aanvullende reactie op het WODC-rapport "Van beroep in bezwaar - Werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM

Datum

1 juli 2022

Notanummer

2022-0000177476

Aanleiding

Op 14 april 2022 hebben wij u met een nota geïnformeerd over de 'no cure, no pay' problematiek bij WOZ-beschikkingen. Daarbij is aangegeven dat werd gewerkt aan een inhoudelijke kabinetsreactie op de uitkomsten van het WOZ-gedeelte van het in februari 2021 gepubliceerde WODC-rapport naar de werkwijze en het verdienmodel van 'no cure, no pay'-bedrijven in de WOZ en BPM. Het streven was om de brief vóór het zomerreces aan de Kamer toe te sturen en de conceptreactie in juni aan u voor te leggen. De brief wordt echter na het zomerreces aan de Kamer toegestuurd, omdat is gebleken dat het praktisch niet meer haalbaar is om de brief nog voor het reces aan de drie betrokken bewindspersonen voor te leggen.

Met deze nota informeren we u over de lijn waarlangs de conceptbrief is opgesteld. Het streven is nu om deze brief kort na het reces te verzenden. Daartoe zal de conceptreactie ter goedkeuring gelijktijdig voorgelegd worden aan u, de minister voor Rechtsbescherming onderscheidenlijk de minister van BZK.

Kernpunten

- In de Kamerbrief wordt ingegaan op drie zaken ter opvolging van de kabinetsreactie op het WODC-rapport d.d. 12 februari 2021:
 - de inhoudelijke kabinetsreactie op de uitkomsten van het WOZ-gedeelte van het WODC-rapport;
 - de vervolgactie vanuit de ministeries van J&V en BZK naar aanleiding van de aangehouden verhoging van de vergoeding van proceskosten in (hoger) beroep bij WOZ-beschikkingen en BPM-zaken in het Besluit proceskosten bestuursrecht;
 - de aanbidding van het rapport van Stichting NIVRE. Dit rapport is opgesteld om tot betere kaders te komen voor de omgang met schade in de BPM. Het rapport wordt betrokken bij de verdere beleidsontwikkeling over de parallelimport.
- In de brief wordt eveneens aandacht besteed aan de mogelijke wijziging van het *Besluit proceskosten bestuursrecht* onder verantwoordelijkheid van de ministers voor Rechtsbescherming en van BZK en wordt een rapport aan de Kamer aangeboden over de BPM. Voor de WOZ wordt

08.07.22

Dak

Mie opmerking
pagina 3
Mie

- momenteel de laatste hand gelegd aan de brief. Voor het *Besluit proceskosten bestuursrecht* voeren BZK en J&V nog ambtelijk overleg.
- Voor het Besluit proceskosten bestuursrecht is de minister voor Rechtsbescherming primair verantwoordelijk, de minister van BZK is medeondertekenaar van het Besluit. Er wordt nog ambtelijk overleg gevoerd over de inhoud van het deel in de brief dat gaat over het Besluit proceskosten bestuursrecht. Financiën is hierop aangesloten.
 - U bent penvoerder van de brief omdat twee van de drie onderdelen van de brief, namelijk onderdeel I (WOZ) en onderdeel III (BPM), beleidsterreinen zijn onder uw (primaire) verantwoordelijkheid. De brief wordt door u mede namens de minister voor Rechtsbescherming en de minister van BZK getekend.

Toelichting

Inhoudelijke reactie WOZ-gedeelte WODC-rapport (onderdeel I van de brief)

In de kabinetsreactie zijn drie verbeterpunten opgenomen. Deze verbeterpunten zijn mede geïdentificeerd naar aanleiding van de bijeenkomsten met gemeenten en andere betrokken (bestuurlijke en maatschappelijke) stakeholders. In de brief worden ook al lopende of te starten initiatieven aangehaald.

1. Werken aan transparantie en vertrouwen door burgers te betrekken bij de totstandkoming van de WOZ-waarde van woningen. Nu ontvangen burgers de WOZ-waarde pas als deze al is vastgesteld (met de WOZ-beschikking). Het streven is om de burger vroegtijdig te betrekken in het besluitvormingsproces door de burger inzicht te bieden in de wijze van waardebeoordeling. Dit inzicht wordt onder meer geboden door een vernieuwd taxatieverslag, waar de Waarderingskamer samen met gemeenten aan werkt. Er loopt op dit moment een pilot, waarvan de verwachting is dat de eerste resultaten eind 2022 volgen. Om alle gemeenten het taxatieverslag te laten gebruiken, is aanpassing van (lagere) wetgeving onder de Wet WOZ nodig. Inwerkingtreding daarvan zal op zijn vroegst per 1 januari 2024 mogelijk zijn.
2. Bieden van informeel contact bij een onjuiste WOZ-waarde. Gebleken is dat bij bezwaren die zijn ingediend tegen de WOZ-beschikking voor woningen het merendeel van de bezwaargronden ziet op een onjuiste registratie van de objectkenmerken die in de waardebeoordeling zijn meegenomen of dat sprake is van een fout in de taxatie. Gemeenten zetten om die reden in op het bieden van informeel contact aan burgers om deze fouten eenvoudig te herstellen en op deze manier onnodige juridisering te voorkomen. Onderzocht zal worden of een wettelijke basis tot deformalisering in de Wet WOZ noodzakelijk is. In 2012 heeft een wetsvoorstel hiertoe het niet gehaald, maar de politieke, bestuurlijke en maatschappelijke zienswijze hierop lijkt gekanteld te zijn.
3. Ondersteunen van gemeenten bij de afhandeling van bezwaren. Gemeenten hebben aangegeven dat de bezwaren ingediend door ncnp-bedrijven voor een dusdanige belasting van en vertraging in het bezwaarafhandelingproces zorgen dat daarmee de uitvoering onder druk staat. Hierbij dient met name gedacht te worden aan de inzet van voldoende (gespecialiseerde) mankracht. Gemeenten hebben al verscheidene eigen initiatieven lopen om de afhandeling van de bezwaren te stroomlijnen. Uit recente cijfers van de Waarderingskamer (april 2022) blijkt dat het aantal ingediende bezwaarschriften tegen WOZ-

beschikkingen voor woningen op een gelijk niveau gebleven is ten opzichte van voorgaand jaar en zelfs licht gedaald, maar dat het relatieve aandeel bezwaren ingediend door ncnp-bedrijven is toegenomen. Om die reden wordt, in eerste instantie met de VNG en op een later moment met gemeenten zelf, geïnventariseerd of met de lopende en voorgestelde initiatieven (op het gebied van de uitvoering en wetgeving) voldoende perspectief wordt geboden aan gemeenten en óf en zo ja op welke wijze, gemeenten ondersteuning nodig hebben bij het bezwaarafhandelingsproces, aangezien gemeenten hebben aangegeven dat de grenzen van de uitvoering worden bereikt.

De komende periode wordt gebruikt om de verbeterpunten te concretiseren. Dit zal in nauw overleg met gemeenten en andere betrokken stakeholders gebeuren. Het voornemen is om de brief met betrokken stakeholders plenair te bespreken tijdens een nog door de ministeries te organiseren stakeholdersbijeenkomst. Het streven is om deze bijeenkomst zo vroeg mogelijk na het openbaar worden van de brief te laten plaatsvinden.

duidelijker
plan budget,
o. concrete

Vervolgactie vanuit ministeries van BZK en J&V ten aanzien van Besluit proceskosten bestuursrecht (onderdeel II van de brief)

Per 1 juli 2021 is in het Besluit proceskosten bestuursrecht een wijziging doorgevoerd waardoor de puntwaarde van de proceskostenvergoeding in beroep en hoger beroep is verhoogd. In afwachting van het verschijnen van het WODC-rapport over de WOZ en BPM is voor deze categorie zaken de vergoeding aangehouden. Op 27 mei 2022 heeft de Hoge Raad arrest gewezen in een BPM-zaak. De Hoge Raad heeft ambtshalve geoordeeld dat het per 1 juli 2021 ontstane onderscheid in het Besluit proceskosten bestuursrecht in strijd is met het discriminatieverbod van artikel 1 van de Grondwet. Een objectieve en redelijke rechtvaardiging voor het onderscheid ontbreekt volgens de Hoge Raad.

Voor de WOZ zijn, gelet op het WODC-rapport en het vervolgtraject, voldoende aanknopingspunten aanwezig om verder onderzoek te verrichten naar de hoogte van de puntenwaarde in bezwaar onderscheidenlijk beroep en hoger beroep. Het is immers van belang dat de vergoeding voor rechtsbescherming in verhouding staat tot de geleverde inspanning. Of hiervan sprake is, is op dit moment niet te zeggen, waarbij de zienswijze hierop van gemeenten en ncnp-bedrijven ver uit elkaar ligt. Ook voor de BPM zijn er aanknopingspunten aanwezig.

Op dit moment wordt ambtelijk door de ministeries van J&V en BZK de reikwijdte en de inhoud van het onderzoek afgestemd.

Aanbieden onderzoeksrapport BPM van Stichting NIVRE (onderdeel III van de brief)

De Stichting NIVRE presenteert in zijn onderzoeksrapport twee methodes waarmee de waardevermindering van een voertuig als gevolg van schade op gestandaardiseerde wijze kan worden bepaald. De eerste methode is een nauwkeurige benadering. De berekeningswijze is gedifferentieerd op basis van verschillende zones van het motorrijtuig, wegingsfactoren, gebruikerscoëfficiënten en beschadiging factoren. De tweede methode is een vereenvoudigde toepassing van de taxatiemethodiek, waarbij forfaitair een schadebedrag wordt toegekend aan bepaalde schade. De onderzoeksresultaten worden betrokken bij de verdere beleidsontwikkeling over de parallelimport. Daarbij wordt met name vastgesteld in

hoeverre het normenkader een bijdrage kan leveren aan het toezicht op de parallelimport, mede vanuit het perspectief dat de RDW in de toekomst daarin mogelijk een rol kan gaan vervullen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

- Het lid Inge van Dijk (CDA) heeft op 11 maart 2022 Kamervragen gesteld over het bericht 'Toezichthouder heeft dubbel gevoel bij reclames WOZ-aanslag'. De beantwoording is op 26 april 2022 door de minister van BZK mede namens de minister voor Rechtsbescherming en u naar de Kamer gestuurd. Hierin is opgenomen dat het streven is om de aanvullende kabinetsreactie op het WODC-rapport voor de zomer naar de Kamer te sturen.
- Uw ambtsvoorganger heeft tijdens de behandeling van het Pakket Belastingplan 2022 in de Eerste Kamer aan het lid Raven (OSF) toegezegd de 'ncnp' problematiek aan zijn ambtsopvolger onder de aandacht te brengen. Met de nota van 14 april 2022 hebben wij u hierover geïnformeerd. In het deel van de brief die ziet op de inhoudelijke kabinetsreactie wordt aandacht besteed aan de opvolging van de toezegging. Om die reden wordt een afschrift van de Kamerbrief naar de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal verzonden. Ook wordt toegelicht dat de door gemeenten uitgekeerde proceskostenvergoedingen onder de WOZ-uitvoeringskosten vallen. De WOZ-uitvoeringskosten worden (volgens een verdeelsleutel) door het Rijk, de gemeenten en de waterschappen gedragen en komen dus niet enkel ten laste van de gemeenten.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

De Minister voor Rechtsbescherming

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

beslisnota Min Rb nadere kabinetsreactie
WODC onderzoek no cure no pay

Persoonsgegevens

Datum

15 augustus 2022

Ons kenmerk

4160528

1. Aanleiding

Er is een nadere kabinetsreactie toegezegd op het WODC-onderzoek *Van beroep in bezwaar; Werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM*.

Deze wordt mede namens u, en de Minister van BZK, verzonden door de
Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst.

FIN wil de brief tussen 5 en 9 september kunnen versturen. Graag uw akkoord voor 5 september 2022.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

- in te stemmen met de bijgevoegde nadere kabinetsreactie op het WODC-onderzoek *Van beroep in bezwaar; Werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM*, mede namens u, te verzenden door de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst.

3. Kernpunten

De kabinetsreactie bestaat uit drie onderdelen:

- Onderdeel I bevat de inhoudelijke reactie op het WOZ deel van het WODC onderzoek.
 - Onderdeel II ziet op de vergoeding van proceskosten in het bestuursrecht.
 - Onderdeel III ziet op de BPM.
- Onderdeel II van de kabinetsreactie is voor u relevant. In dit onderdeel wordt namelijk ingegaan op het Besluit proceskosten bestuursrecht. Het besluit proceskosten bestuursrecht regelt de vergoeding van de kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand die de burger krijgt als hij met succes een overheidsbesluit aanvecht bij de bestuursrechter.
 - Tevens wordt in onderdeel II op het terrein van JenV een aankondiging gedaan voor onderzoek naar oneigenlijk gebruik van procedures in het bestuursrecht en wordt stilgestaan bij de (met ingang van 1 juli 2021)

aangehouden verhoging van de vergoeding van proceskosten in (hoger) beroep bij WOZ-beschikkingen en in BPM-zaken.

- Er is de laatste jaren het beeld ontstaan dat no cure no pay-bedrijven met name op het gebied van WOZ onevenredig veel verdienen aan bezwaar- en beroepsprocedures.
- Met een eventuele aanpassing van het Besluit proceskosten bestuursrecht (waar met name door gemeenten om wordt gevraagd) wordt gewacht tot het bovengenoemde onderzoek naar het oneigenlijk gebruik van procedures is afgerond.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
15 augustus 2022

Ons kenmerk
4160528

4. Toelichting

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft onderzoek gedaan naar de werkwijze en het verdienmodel van bedrijven die op basis van 'no cure, no pay' (ncnp) juridische ondersteuning aanbieden op het gebied van de WOZ (waarde onroerende zaken) en de BPM (belasting van personenauto's en motorrijwielen). Beide zijn (fiscale) bestuursrechtelijke procedures waarin door belanghebbenden veel geprocedeerd wordt en vaak met behulp van een ncnp-bedrijf.

Een eerste kabinetsreactie op dit onderzoek is in februari 2021 door uw ambtsvoorganger mede namens de toenmalige MBZK en Stas Fin aan de TK gestuurd. Hierbij is aangekondigd later met een inhoudelijke reactie op het WOZ-gedeelte van het rapport te komen, omdat er behoefte was aan nadere gesprekken over het rapport met betrokken partijen.

In de voorgestelde nadere reactie wordt gemeld welke stappen op het gebied van uitvoering en wetgeving op de beleidsterreinen WOZ en BPM zijn gezet. Hiervoor is de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst (Stas FIN) verantwoordelijk. Hij ondertekent de brief, mede namens u en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. U bent samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verantwoordelijk voor het Besluit proceskosten bestuursrecht (de proceskostenvergoeding op basis van dit besluit vormt de 'pay' voor de ncnp-bedrijven). De Minister van BZK is bovendien verantwoordelijk voor de gemeenten die partij zijn in dit dossier, omdat zij belast zijn met de uitvoering van de wet WOZ.

In Bijlage A bij deze nota wordt uitgebreider beschreven wat het probleem is dat aanleiding was voor het WODC-onderzoek. Ook wordt toegelicht welke stappen in de periode na het verschijnen van het onderzoek door de ministeries van FIN, BZK en JenV zijn gezet en welke recente ontwikkelingen doorwerken op dit dossier. Tevens wordt het in de kabinetsreactie aangekondigde nadere onderzoek naar het oneigenlijk gebruik van bestuursrechtelijke procedures nader toegelicht. Dit onderzoek zal worden uitgezet door de Directie Rechtsbestel.

Het WODC-onderzoek uit 2020 concludeert dat niet is aangetoond dat oneigenlijke praktijken de basis van het verdienmodel voor ncnp-bedrijven vormen. Er wordt echter een voortdurend probleem ervaren met de kosten die voor de gemeenten gemoeid zijn met het afhandelen van de bestuursrechtelijke procedures rond de WOZ.

Er is daarom in 2021 in opdracht van de VNG nog nader onderzoek gedaan naar de relatie tussen de werkwijze van ncnp-bedrijven en de hoogte van de proceskostenvergoeding in het bestuursrecht, maar ook dit geeft onvoldoende basis om tot een eenduidige oplossing van het probleem te komen.

Met BZK zijn werkafspraken gemaakt om te bezien wat op dit moment toch gedaan kan worden om aan de zorgen van de VNG tegemoet te komen. Dit wordt in de kabinetsreactie verder niet uitgewerkt, maar voor uw informatie wel in de

genoemde bijlage uitgelegd. Om duidelijk te maken dat het kabinet begrijpt dat de VNG geen genoegen neemt met de huidige status quo wordt het nader onderzoek (dat feitelijk breder is en niet op korte termijn tot een oplossing zal leiden) wel genoemd in de kabinetsreactie.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
15 augustus 2022

Ons kenmerk
4160528

Bijlagen:

- Concept Kamerbrief: Nadere kabinetsreactie WODC-onderzoek ncnp-bedrijven.
- Bijlage 1 bij concept Kamerbrief: samenvatting WODC-onderzoek op gebied van WOZ.
- Bijlage 2 bij concept Kamerbrief: nadere rapportage over BPM.
- Bijlage A bij deze nota: Nadere toelichting (ervaren) problemen rond proceskostenvergoeding bestuursrecht

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

Niet van toepassing, alles uit de nota leent zich voor openbaarmaking. Actieve openbaarmaking blijft echter achterwege omdat alleen beslisnota's van de eerstverantwoordelijke bewindspersoon (i.c. StasFIN) openbaar worden gemaakt.

Bijlage A

Nadere toelichting (ervaren) problemen rond proceskostenvergoeding bestuursrecht

1.1 Beschrijving van het probleem

Op het gebied van de uitvoering door de gemeenten van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de uitvoering door de Belastingdienst van de Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 (BPM) wordt al jaren door deze bestuursorganen geklaagd over het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen hun beschikkingen. Een belangrijk – en nog steeds groeiend – aandeel hiervan komt voor rekening van no cure no pay bedrijven (ncnp-bedrijven). Burgers kunnen met behulp van deze bedrijven makkelijk en zonder financieel risico bezwaar en beroep instellen. Als de zaak wordt gewonnen strijkt het ncnp-bedrijf de (op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht verplicht door de gemeente te vergoeden) proceskostenvergoeding op. Bij een verloren zaak worden geen kosten aan de burger in rekening gebracht. Ncnp-bedrijven maken intensief reclame voor hun diensten. E.e.a. leidt tot een voortdurende stijging van de te betalen proceskostenvergoedingen en van de overige uitvoeringskosten voor de overheidsorganen die deze bezwaren en beroepen behandelen.

De kosten die gemeenten moeten maken voor bezwaar- en beroepsprocedures is een onderwerp dat al geruime tijd de aandacht heeft. Gemeenten en de VNG zien de hoogte van de te betalen vergoedingen als de grootste boosdoener en lobbyen al jaren voor aanpassing van het Besluit proceskosten bestuursrecht (hierna: Bpb). In 2015 is om die reden een aanpassing van het Bpb tot stand gebracht waardoor gelijktijdige bezwaren en beroepen van dezelfde rechtsbijstandsverlener vaker als "samenhangende zaak" worden gekwalificeerd en daarmee een lagere proceskostenvergoeding krijgen toegekend.¹ Volgens gemeenten en VNG werkt dit echter onvoldoende.

Er wordt een voortdurend probleem ervaren met de kosten die voor de gemeenten gemoeid zijn met het afhandelen van de bestuursrechtelijke procedures rond de WOZ. Ook de uitvoering van de BPM en de vele bezwaar- en beroepsprocedures die daarbij werden gevoerd, waren voor de Belastingdienst een enorme kostenpost.

1.2 Eerdere stappen in dit proces

Uw ambtsvoorganger heeft in juli 2019, aansluitend op een eerdere toezegging (d.d. oktober 2018) mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Financiën om onderzoek te laten doen, aan de TK gemeld dat hij het WODC opdracht heeft gegeven tot onderzoek naar de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven in WOZ- en BPM-procedures. Dit onderzoek is in de periode oktober 2019 - december 2020 uitgevoerd. De onderzoekers concludeerden in hun rapport dat op basis van de door hen verzamelde informatie ten aanzien van de WOZ-procedures niet gesproken kan worden van een vaste handelswijze van ncnp-bedrijven en dat er sterke verschillen bestaan tussen de bedrijven die op dit wetsterrein opereren. Er is "anekdotisch bewijs" gevonden voor handelingen die gericht lijken op het "profiteren" van bestaande wet- en regelgeving, maar de algehele indruk van de onderzoekers is dat dit bij de WOZ-procedures niet kenmerkend is voor het grootste deel van de ncnp-bedrijven. Er heeft toen het rapport verscheen ambtelijk overleg plaatsgevonden tussen JenV, BZK en FIN over de mogelijke conclusies die moeten worden getrokken op basis van dit onderzoek. Daarbij speelden verschillende punten.

Voor u is met name van belang dat vorig jaar in het Bpb – ter uitvoering van een toentertijd van dit dossier losstaande beleidswens van uw ambtsvoorganger om het procedeedrag van de overheid te beïnvloeden - een algehele verhoging was doorgevoerd (van 40%) van de proceskostenvergoeding voor procedures bij de bestuursrechter, waarbij echter een uitzondering werd gemaakt voor WOZ- en BPM-zaken (de Hoge Raad heeft deze uitzondering echter strijdig bevonden met art. 1 Grondwet: zie hierna onder 4.3). WOZ- en BPM-zaken werden van de hogere proceskostenvergoeding uitgezonderd omdat de resultaten van het WODC-onderzoek werden afgewacht om te bezien of de hoogte van de proceskosten in procedures bij de bestuursrechter

¹ Eerder, in 2014, legden we aan de AARvS een wijziging van het Bpb voor om het mogelijk te maken dat de vergoeding van (proces)kosten die zijn gemaakt in een bezwaar- of beroepsprocedure over de hoogte van de WOZ-waarde in bepaalde gevallen zou kunnen worden gematigd. De RvS adviseerde hierover negatief (advies W03.13.0467 op raadvanstate.nl) en de voorgenomen aanpassing is niet doorgezet.

bepalend was voor het verdienmodel van ncnp-bedrijven. Dat laatste leek als gezegd niet direct het geval te zijn. Met name bij WOZ-zaken concluderen de onderzoekers dat de meeste zaken (en dus verdiensten) in de bezwaarfase (dus zonder dat het tot een procedure bij de bestuursrechter komt) worden afgesloten (en die kosten waren bij de genoemde wijziging van het Bpb ongemoeid gebleven). Tegelijk stellen zij ook dat de ncnp-bedrijven hebben aangegeven de zij liever geen beroep en hoger beroep bij de bestuursrechter instellen omdat de vergoeding daarvoor niet in verhouding staat tot de te verrichten handelingen.

Voor BZK en FIN waren de uitkomsten van het onderzoek vooral op het gebied van de WOZ in het algemeen onbevredigend. Daarom wilden zij allereerst met VNG en andere belanghebbenden bespreken welke vervolgstappen mogelijk waren. Een inhoudelijke kabinetsreactie op dit deel van het onderzoek is hierom aangehouden. Daarbij is aan de Tweede Kamer gemeld dat gezien de uitkomsten van het onderzoek en de vervolgstappen die nog moesten worden genomen aanpassing van het Bpb vooralsnog niet aan de orde was.

Voor wat betreft het BPM-gedeelte van het onderzoek was wel een inhoudelijk reactie mogelijk. FIN was reeds op diverse punten bezig met een aanpassing in regelgeving en werkprocessen. Deze stand van zaken is in de aanbiedingsbrief bij het rapport d.d. 21 februari 2021 opgenomen waarbij tevens is geschetst langs welke lijnen nog wordt verkend of verdere stappen nodig en mogelijk zijn.

In mei 2021 is met betrokken stakeholders een vervolgtraject gestart naar de problemen en ontwikkelingen rond WOZ-bezwaren. Doel van dit traject was om samen tot passende oplossingen te komen die konden worden meegenomen in de aanvullende kabinetsreactie op het WODC-onderzoek.

De VNG heeft daarnaast in 2021 zelf aan het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de hoogte en de structuur van de kostenvergoeding voor bedrijven die helpen bij het maken van bezwaar tegen WOZ-beschikkingen.

1.3 Recente ontwikkelingen

Op 27 mei jongstleden heeft de Hoge Raad een uitspraak gedaan over de uitzondering in de hoogte van de vergoeding voor rechtsbijstand in beroep voor WOZ- en BPM-zaken. De Hoge Raad oordeelt dat deze uitzondering in strijd is met het discriminatieverbod van artikel 1 van de Grondwet en daarom buiten toepassing moet blijven.

De Hoge Raad oordeelt dat het verschil in waarde per punt voor WOZ- en BPM-zaken onvoldoende is gemotiveerd. Volgens de toelichting bij het wijzigingsbesluit is het onderscheid gebaseerd op klachten en vrees, in het bijzonder van de kant van gemeenten maar bevat deze toelichting geen aanwijzingen aan de hand waarvan het realiteitsgehalte van die klachten en vrees kan worden beoordeeld, voor zover het om de kosten in procedures bij de bestuursrechter gaat. Bovendien – zo stelt de Hoge Raad – was het streven dat ten grondslag ligt aan de verhoging voor de andere rechtsgebieden juist om het aantal bestuursrechtelijke procedures te beperken en onnodige juridisering te vermijden. Die verhoging was namelijk bedoeld om bestuursorganen te prikkelen om besluiten nog beter voor te bereiden wat, volgens de toelichting bij het besluit, als het goed is leidt tot minder procedures bij de bestuursrechter. Niet valt in te zien – aldus de Hoge Raad – waarom deze redengeving niet zou opgaan voor procedures op het gebied van de WOZ en de BPM.

Dit betekent dat in de praktijk het in het Bpb gemaakte onderscheid voor de hoogte van de proceskostenvergoeding is vervallen en dat rechters thans voor alle procedures in beroep en hoger beroep dezelfde (per 1 juli 2021 met 40% verhoogde) proceskostenvergoeding toekennen.

De Hoge Raad constateert terecht dat er in de toelichting geen harde redenen worden genoemd voor het gemaakte onderscheid. Het is enkel gedaan omdat het onderzoek nog niet gereed was. Feitelijk moet ook geconcludeerd worden dat het WODC-onderzoek toen dit na de vaststelling van het besluit werd opgeleverd geen aanknopingspunten bood voor dit onderscheid en dat de latere aanvullende onderzoeken ook geen houvast geven.

Door JenV zou de uitspraak van de Hoge Raad moeten worden opgevolgd door een wijziging van het Bpb in procedure te brengen waarbij de vergoeding voor WOZ en BPM gelijk getrokken wordt met het verhoogde tarief. Daarbij rijst echter wel de vraag of dit tarief inderdaad heeft geleid tot minder bestuursrechtelijke procedures en het voorkomen van onnodige juridisering. Om te toetsen of de verhoging van de proceskostenvergoeding in beroep ook inderdaad het beoogde effect heeft

gehad, wordt op dit moment door de Directie rechtsbestel een invoeringstoets voorbereid en vanaf september uitgevoerd om een eerste beeld te krijgen van de effecten van deze wijziging. De conclusie van deze invoeringstoets moet leiden tot vervolgacties. Daarnaast blijft de wens bij BZK en FIN bestaan om te bezien of een lagere proceskostenvergoeding voor WOZ en BPM alsnog te rechtvaardigen valt.

Los hiervan heeft de Directie rechtsbestel het voornemen een onderzoek in te stellen naar het oneigenlijk gebruik van bestuursrechtelijke procedures. Dit omdat er signalen zijn dat het procederen voor de proceskostenvergoeding niet alleen bij de WOZ en BPM speelt, maar zich uitbreidt naar andere bestuursrechtelijke procedures. Dit onderzoek zal niet op korte termijn worden gestart en is afhankelijk van de onderzoeksprogrammering van het WODC.

1.4 Inhoudelijke conclusies uit de onderzoeken

Het WODC onderzoek concludeert dat er slechts "anekdotisch bewijs" is verzameld waaruit blijkt dat soms oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van procedures. De onderzoekers zien wel dat het maatwerk van sommige bedrijven niet altijd voldoet aan de geschetste verwachtingen. Ook in de beroepsprocedures bij de bestuursrechter wordt soms puur op formele gronden geprocedeerd, terwijl er dan vraagtekens te zetten zijn bij het belang van de belastingplichtige die vertegenwoordigd wordt. Daarmee is volgens de onderzoekers echter nog niet aangetoond dat dergelijke praktijken de basis van het verdienmodel voor ncnp-bedrijven vormen.

De onderzoekers stellen dat bij zowel WOZ- als BPM-procedures de waardebepaling van het object als basis voor de belastingheffing feitelijk de kern van het probleem is. Voor de BPM-procedures geldt dat ncnp-bedrijven handig gebruik maken van de waardebepaling van een tweedehands auto, waarover - meer nog dan bij woningen - altijd discussie mogelijk is. Bij woningen vindt de waardering plaats met een modelmatige waardebepaling, waarbij sprake is van een systematische vergelijking tussen woningen waarvoor de kenmerken van grote aantallen woningen met elkaar worden vergeleken. Het is dan - aldus de onderzoekers - niet bijzonder dat zich problemen voordoen wanneer er massaal wordt gewaardeerd en vervolgens in bezwaar en beroep naar de individuele woning wordt gekeken.

De onderzoekers stellen:

"Het overkoepelende beeld van de ncnp-bedrijven is dat in elk geval een belangrijk deel hiervan gericht is op het vertegenwoordigen van de belangen van de klant en geen bedrijfsmodel heeft gebouwd op het profiteren van makkelijk te innen proceskostenvergoedingen."

Uit de gesprekken in het door BZK geïnitieerde vervolgtraject met de betrokken partijen zijn de volgende gezamenlijke conclusies getrokken:

- Er valt bij de vaststelling van de WOZ nog veel te winnen bij het inzicht bieden aan de burger in de wijze waarop dit gebeurt en de onderdelen van de waardebepaling en de kwaliteit van de gegevens. Tevens dient er in het contact met de burger een accentverschuiving plaats te vinden van de fase van de waardevaststelling naar de (informele) fase eerder in het proces van de waardebepaling.
- De kwaliteit van de juridische procedures en de vakbekwaamheid van betrokkenen (zowel aan de kant van de gemeente als aan de kant van de gemachtigde) behoeven aandacht. Partijen achtten het gewenst om werkafspraken te maken tussen gemeenten en gemachtigden, bijvoorbeeld door het opstellen van een convenant tussen beide partijen. Daarbij dient ook nagedacht te worden over de invulling van de hoorzitting, zodat deze voor alle partijen toegevoegde waarde krijgt.

Het in opdracht van de VNG uitgevoerde COELO-onderzoek concludeert:

"Doordat het bij de huidige regeling (Bpb) voor bedrijven financieel aantrekkelijk is om geautomatiseerd een groot aantal bezwaren in te dienen en het gezien het grote aantal gegevens dat worden gebruikt om te taxeren altijd mogelijk is dat een bezwaar wordt gehonoreerd zullen medewerkers van gemeenten minder tijd hebben om bestanden actueel te houden. Daardoor kunnen bezwaren in latere jaren vaker gegrond blijken te zijn, waardoor het nog aantrekkelijker wordt om geautomatiseerd een groot aantal bezwaren in te dienen. We concluderen dat de vergoedingsstructuur op basis van het Bpb perverse prikkels bevat, en daardoor gedrag belooft dat niet strookt met het algemeen belang. Dit kan worden opgelost door het Bpb, dat uit 1995 stamt, te moderniseren."

1.5 Geen snelle eenvoudige oplossing mogelijk

Uit het WODC-onderzoek is niet naar voren gekomen dat ncnp-bedrijven hun verdienmodel op het terrein van WOZ enkel hebben gebaseerd op het profiteren van makkelijk te innen proceskostenvergoedingen. Het COELO-onderzoek geeft aan dat *bij de huidige regeling (Bpb) voor bedrijven financieel aantrekkelijk is om geautomatiseerd een groot aantal bezwaren in te dienen*, maar geeft ook aan dat de bezwaren vaak gegrond zijn omdat *medewerkers van gemeenten minder tijd hebben om bestanden actueel te houden*. M.a.w. de gegevens waar de overheid bij de vaststelling van de waarde vanuit gaat kloppen niet en dit wordt in bezwaar hersteld. De conclusie dat *de vergoedingsstructuur op basis van het Bpb perverse prikkels bevat, en daardoor gedrag beloont dat niet strookt met het algemeen belang* wordt door het COELO dan ook wel heel makkelijk getrokken.

JenV ziet binnen het juridisch stelsel voor de vergoeding van proceskosten in het bestuursrecht (zie paragraaf 1.6 voor een nadere uitleg) weinig ruimte om nog tot een verdere differentiatie te komen. In 2021 is, in afwachting van het WODC-onderzoek, voor de WOZ wel een onderscheid gemaakt voor het tarief voor de proceskostenvergoeding in zaken bij de bestuursrechter maar dit is ondertussen als gezegd door de HR strijdig bevonden met art. 1 Grondwet.

Bij de VNG leeft echter – al geruime tijd en na alle gedane onderzoeken nog steeds – een sterke wens om de proceskostenvergoeding in het Bpb voor WOZ-zaken in bezwaar verder te matigen. Dit besluit is een AMvB waarbij u eerste ondertekenaar bent en de minister van BZK tweede.

Tussen JenV en BZK is de afspraak dat BZK in het algemeen het voortouw heeft bij de regels over bezwaarprocedures en JenV bij regels over beroep bij de rechter.

BZK staat onder grote druk van de VNG en wil trachten een aanpassing in de het Bpb te bereiken waardoor het minder aantrekkelijk wordt voor ncnp-bedrijven om bezwaarprocedures tegen WOZ-beschikkingen te voeren. Aanpassing van de hoogte van de vergoeding in bezwaar zal daarom door BZK toch worden opgepakt waarbij een wijzigingsbesluit op dit punt dan namens u wordt voorgesteld. Deze mogelijke wijziging wordt niet in de kabinetsreactie gemeld maar de VNG heeft wel verwachtingen hieromtrent.

Zoals gezegd zijn er weinig concrete argumenten om de proceskostenvergoeding in WOZ-zaken te verlagen. Wat aan BZK wel kan worden meegegeven is dat door het Programma Burgergerichte overheid van JenV signalen zijn ontvangen dat de ncnp-bedrijven zich inmiddels ook op andere (bestuursrechtelijke) procedures richten.

JenV wil daarom onderzoek doen naar het oneigenlijk gebruik van procedures in relatie tot het Bpb en aansluiten bij de bevindingen uit het WODC onderzoek waaruit blijkt dat er wel degelijk soms oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van procedures.

Voornemen is het onderzoek te richten op inzicht in welke de sectorwet- en regelgeving oneigenlijk gebruik van procedures voorkomt, hoe dit zich uit in procedures en of er overkoepelende prikkels voor het oneigenlijke gebruik van procedures binnen deze wet- en regelgeving te vinden zijn. Het te starten onderzoek zal plaatsvinden na het afronden van de invoeringstoets naar de 40%-verhoging en wacht bovendien de problemen- en oorzaken analyse van het Project procedeedgedrag overheid af. Dit onderzoek zal zodoende pas eerst in 2023 gestart kunnen worden.

Voor BZK duurt dit waarschijnlijk te lang maar afgesproken is om in de hierbij aan u voorgelegde nadere kabinetsreactie op het WODC-rapport "Van beroep in bezwaar" wel melding van het voorgenomen onderzoek te doen, zodat ook voor de VNG duidelijk is dat de centrale overheid het probleem nog niet als afgedaan beschouwt.

Voor een beslissing rond de tarieven over beroep bij de bestuursrechter moet i.i.g. de invoeringstoets op de 40%-verhoging van vorig jaar worden afgewacht.

Een andere oplossing is om de wet WOZ zodanig aan te passen dat er een grotere "foutmarge" in de waardebepaling van onroerende zaken mogelijk wordt. Nu zijn heel veel bezwaren gegrond (en is dus een proceskostenvergoeding verschuldigd) omdat de getaxeerde waarde niet klopt, zonder dat de juiste waarde tot een substantiële aanpassing van de verschuldigde belasting leidt. FIN (eerste ondertekenaar van de Wet WOZ) is echter niet voornemens tot deze wijziging over te gaan.

1.6 Uitleg juridische regeling proceskostenvergoeding bestuursrecht

De basis voor de proceskostenvergoeding in het bestuursrecht ligt in de artikelen 8:75 en 7:15 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hier is geregeld dat bij een gegrond beroep de "verliezende

partij" wordt veroordeeld in de kosten die de andere partij redelijkerwijs heeft moeten maken in verband met bezwaar en de behandeling van het beroep bij de bestuursrechter. In artikel 7:15 Awb is voor de bezwaarfase nog specifiek bepaald dat de kosten door het bestuursorgaan uitsluitend worden vergoed voor zover het bestreden besluit *wordt herroepen wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid*. Als de burger gelijk krijgt bij de bestuursrechter, dan veroordeelt de rechter het bestuursorgaan bijna altijd tot betaling van de proceskostenvergoeding. Als de burger gelijk krijgt in de bezwaarschriftfase, dan ligt de drempel dus hoger; het moet gaan om een aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid. De term herroepen duidt op intrekking of wijziging van de primaire beslissing (ander dictum, ander rechtsgevolg). Een gegrond bezwaar dat alleen leidt tot een verbetering van vormfouten of van de motivering, geeft geen aanspraak op proceskostenvergoeding. Daarnaast moet het gaan om een onrechtmatigheid die aan het bestuursorgaan te wijten is. Een herroeping die het gevolg is van het feit dat de burger aanvankelijk verkeerde gegevens had aangeleverd en een herroeping vanwege een verandering van omstandigheden, nieuwe beleidsinzichten of gewijzigde toepasselijke wettelijke voorschriften, geven geen aanspraak op proceskostenvergoeding.

De kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand worden op grond van het Bpb vergoed op basis van een forfaitair tarief. Dit systeem is vastgelegd in de bijlage bij dit besluit. De werkelijk gemaakte kosten zijn hierbij in principe niet relevant. Dit sluit aan bij de Nota van toelichting bij het Besluit (Stb. 1993, 763), waarin is vermeld dat de regeling eenvoudig is, de rechtzoekende zekerheid geeft en de taak van de bestuursrechter niet onnodig verzwaart. Daarbij kan ingevolge artikel 2, derde lid, van het Besluit in bijzondere gevallen van het toepassen van het in de bijlage opgenomen forfaitaire vergoedingstelsel worden afgezien. Hoe groot het deel van de kosten is dat een rechtzoekende zelf draagt, is voorts onderdeel van de ter zake met de desbetreffende rechtsbijstandsverlener gemaakte afspraken, waarin de bestuursrechter niet treedt (ECLI:NL:RVS:2015:1504).

Volgens de bijlage wordt het bedrag dat moet worden toegekend voor verleende rechtsbijstand vastgesteld door aan de verrichte proceshandelingen punten toe te kennen overeenkomstig een lijst en die punten te vermenigvuldigen met de waarde per punt en met de toepasselijke wegingsfactoren.

In de bezwaarfase zijn drie proceshandelingen aangewezen:

- Het indienen van een bezwaarschrift (1 punt);
- Het verschijnen op een hoorzitting (1 punt);
- En eventueel een nadere hoorzitting (0,5 punt).

Voor de meeste rechtsgebieden is de waarde van een punt in bezwaar € 541. Voor besluiten genomen op grond van een wettelijk voorschrift inzake belastingen (dus ook voor WOZ-zaken) is dit echter € 269.

Kortom voor de proceskostenvergoeding wordt in fiscale zaken al een substantieel lager tarief toegekend en in bezwaar is alleen een proceskostenvergoeding verschuldigd als het bestuursorgaan zelf een fout heeft gemaakt waardoor het besluit moet worden herroepen.

Aan
Van

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGOBDR

nota

Aanvullende reactie WODC rapport "Van beroep in
bezwaar" (ten aanzien van WOZ-beschikkingen)

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000450262

Datum
16 augustus 2022

Persoonsgegevens

Samengewerkt met
CZW/S&B, Min Fin, Min JenV

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Afgelopen april bent u – bij de beantwoording van de vragen van kamerlid Inge van Dijk over het artikel "Toezichthouder heeft dubbel gevoel bij reclames WOZ-aanslag" – geïnformeerd over de 'no cure, no pay' problematiek bij WOZ-beschikkingen (waarde van onroerende zaken). U bent toen ook geïnformeerd over de nog op te stellen inhoudelijke kabinetsreactie op de uitkomsten van het WOZ-gedeelte van het in februari 2021 gepubliceerde rapport van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (hierna: WODC) naar de werkwijze en het verdienmodel van 'no cure, no pay'-bedrijven (hierna: ncnp-bedrijven) bij WOZ-beschikkingen en BPM-zaken (belasting van personenauto's en motorrijwielen).

Geadviseerd besluit

- Akkoord gaan met de aanvullende kabinetsreactie en verzending ervan aan de Tweede Kamer door de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst mede namens u. De kabinetsreactie ligt momenteel ook bij de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst en bij de minister van Rechtsbescherming voor akkoord.

Kern

- De Kamerbrief bestaat uit drie delen. Vanuit uw verantwoordelijkheid voor de uitvoeringstaken van de gemeenten op het gebied van de Wet Waardering Onroerende zaken (Wet WOZ) en het Besluit proceskosten bestuursrecht is vooral deel I en II relevant.
- Onderdeel I ziet op de WOZ. Dit onderdeel bevat de inhoudelijke reactie op het WOZ-gedeelte van het rapport. Tevens wordt in dit onderdeel aandacht besteed aan het traject dat in nauwe samenwerking met een aantal relevante stakeholders is gestart om te bezien hoe het WOZ-proces verbeterd kan worden. Dit traject heeft de volgende verbeterpunten opgeleverd:
 - a) Werken aan transparantie en vertrouwen door burgers te betrekken in de totstandkoming van de WOZ-waarde van woningen.
 - b) Bieden van informeel contact met burgers bij een (mogelijk) onjuiste WOZ-waarde.
 - c) Ondersteunen van gemeenten bij de afhandeling van bezwaren.
- Ook wordt ingegaan op drie verbeterpunten binnen het WOZ-proces bij de waardering van woningen voor uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). In het verlengde daarvan wordt aangegeven dat het

kabinet kijkt naar mogelijke aanpassing van wet- en regelgeving op het terrein van de WOZ.

- Onderdeel II ziet op de vergoeding van proceskosten in het bestuursrecht. Het besluit proceskosten bestuursrecht regelt de vergoeding van de kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand die de burger krijgt als hij met succes een overheidsbesluit aanvecht bij de bestuursrechter. In dit onderdeel wordt een nader onderzoek aangekondigd naar het oneigenlijk gebruik van procedures in relatie tot het Besluit proceskosten bestuursrecht en wordt stilgestaan bij de (met ingang van 1 juli 2021) aangehouden verhoging van de vergoeding van proceskosten in (hoger) beroep bij WOZ-beschikkingen en in BPM-zaken. JenV is het eerste aanspreekpunt voor het Besluit proceskosten bestuursrecht. BZK is nauw bij deze regeling betrokken, aangezien deze ook gaat over de proceskostenvergoeding in bezwaarprocedures (bij medeoverheden).
- Onderdeel III ziet op de BPM. Voor de BPM wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om een onderzoeksrapport van Stichting NIVRE aan de Kamer aan te bieden. Dit rapport bevat aanknopingspunten voor de omgang met schade binnen de BPM en is opgesteld naar aanleiding van de inhoudelijke reactie op het deel van het rapport dat ziet op BPM-zaken in genoemde brief van 12 februari 2021.

Onze referentie
2022-0000450262

Datum
16 augustus 2022

Toelichting

- Er is de laatste jaren een stijging geconstateerd in het aandeel van ncnp-bedrijven in het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften over de hoogte van de WOZ-waarde van onroerende zaken (hierna: WOZ-beschikkingen). Het beeld is ontstaan dat ncnp-bedrijven onevenredig veel verdienen aan deze bezwaar- en beroepsprocedures.
- Het WODC heeft daarom op verzoek van het kabinet in 2020 onderzoek verricht naar de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven bij WOZ-beschikkingen. Het doel van dit onderzoek was inzicht te verkrijgen in de werkwijze en het verdienmodel van bedrijven die namens belastingplichtigen op basis van 'no cure, no pay' bezwaar- en beroepsprocedures starten tegen WOZ-beschikkingen.
- De onderzoekers concludeerden ten aanzien van de WOZ-beschikkingen dat "er niet gesproken kan worden van 'een' handelswijze van ncnp-bedrijven (noch van gemeenten), maar dat er sterke verschillen bestaan tussen de bedrijven. Er is anekdotisch bewijs gevonden voor handelingen die gericht lijken op 'profiteren' van bestaande wet- en regelgeving, maar de algehele indruk is dat dit bij de WOZ niet kenmerkend is voor het grootste deel van de ncnp-bedrijven
- Rechtsbescherming is een essentieel onderdeel van het besluitvormingsproces bij de WOZ en BPM. Een professioneel gemachtigde, waaronder een ncnp-bedrijf, kan bijdragen aan het bieden van laagdrempelige rechtsbescherming. Het Besluit proceskosten bestuursrecht heeft binnen dit kader ten doel de burger, die een professioneel gemachtigde inschakelt voor het verlenen van juridische ondersteuning, een tegemoetkoming in de kosten te geven.
- Deze kosten worden op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht vergoed op basis van een forfaitair tarief. Daarbij mag worden verwacht dat de vergoeding voor rechtsbescherming in verhouding staat tot de geleverde inspanning. Inzicht in de verhouding tussen de vergoeding die op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht wordt verstrekt en de daarvoor geleverde inspanning is er echter onvoldoende. Dat geldt in het bijzonder

binnen beleidsvelden waar veelvuldig ncnp-bedrijven als professioneel gemachtigde optreden. Het WODC heeft de kosten van de professionele gemachtigden niet in beeld kunnen brengen.

- Het kabinet heeft besloten een nader onderzoek te starten naar het oneigenlijk gebruik van procedures (in relatie tot het Besluit proceskosten bestuursrecht) op een aantal bestuursrechtelijke terreinen. Met dit onderzoek wordt beoogd om inzicht te krijgen in concrete instrumenten in en/of aanpassingen van het Besluit proceskosten bestuursrecht om oneigenlijk gebruik van procedures te voorkomen. Daarbij zal ook de verhouding tussen de werkzaamheden van professioneel gemachtigden, waaronder ncnp-bedrijven, in relatie tot de hoogte van de proceskostenvergoeding aan bod komen.
- Per 1 juli 2021 is in het Besluit proceskosten bestuursrecht een wijziging doorgevoerd waardoor de puntwaarde van de proceskostenvergoeding in beroep en hoger beroep is verhoogd (met als doel bestuursorganen te prikkelen om besluiten nog beter voor te bereiden – betere primaire besluiten en betere beslissingen op bezwaar – wat, als het goed is, leidt tot minder procedures bij de bestuursrechter). In afwachting van het verschijnen van het WODC-rapport over de WOZ en BPM is voor deze categorie zaken de vergoeding op het oude niveau gelaten en nog niet verhoogd. Bijstelling heeft sindsdien niet plaatsgevonden.
- Op 27 mei 2022 heeft de Hoge Raad arrest gewezen in een BPM-zaak. De Hoge Raad heeft ambtshalve geoordeeld dat het per 1 juli 2021 ontstane onderscheid tussen enerzijds de lagere vergoeding bij WOZ- en BPM-zaken en anderzijds de hogere vergoeding bij overige beroepszaken in strijd is met het discriminatieverbod van artikel 1 van de Grondwet. Naar het oordeel van de Hoge Raad betrof het hier gelijke gevallen en ontbrak het aan een objectieve en redelijke rechtvaardiging voor het onderscheid. Het gemaakte onderscheid was volgens de Hoge Raad niet voldoende onderbouwd. De bepaling uit het Besluit proceskosten die een lagere vergoeding voor beroep voor WOZ- en BPM-zaken inhoudt, is dan ook onverbindend verklaard.
- Met een eventuele aanpassing van het Besluit proceskosten wordt gewacht tot het bovengenoemde onderzoek naar het oneigenlijk gebruik van procedures is afgerond omdat dit mogelijk alsnog tot voldoende onderbouwing voor het bovengenoemde onderscheid kan leiden. Tot dat moment blijft het verlaagde tarief buiten toepassing.

Onze referentie
2022-0000450262

Datum
16 augustus 2022

Politieke context

- Het lid Inge van Dijk (CDA) heeft op 11 maart 2022 Kamervragen gesteld over het bericht 'Toezichthouder heeft dubbel gevoel bij reclames WOZ-aanslag'. De beantwoording is op 26 april 2022 door u mede namens de minister voor Rechtsbescherming naar de Kamer gestuurd (zie bijlage 3). Bij de beantwoording van de Kamervragen is deze brief die nu ter goedkeuring aan u wordt voorgelegd, reeds aangekondigd.
- De ambtsvoorganger van staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst heeft tijdens de behandeling van het Pakket Belastingplan 2022 in de Eerste Kamer aan het lid Raven (OSF) toegezegd de 'ncnp' problematiek aan zijn ambtsopvolger onder de aandacht te brengen. Deze toezegging is gestand gedaan.

- Tijdens de behandeling van het Pakket Belastingplan 2022 kwamen ook de kosten voor gemeenten ter sprake en een mogelijke vergoeding van een deel van de kosten. Hierover merkt het kabinet op dat sinds de inwerkingtreding van de Wet WOZ (in 1995) het Rijk, gemeenten en waterschappen delen in de WOZ-uitvoeringskosten, waarvan de proceskostenvergoeding deel uitmaakt. De verdeling van de kosten is gebaseerd op de verhouding in de belastinginkomsten van het Rijk, de gemeenten en de waterschappen.

Onze referentie
2022-0000450262

Datum
16 augustus 2022

Communicatie

- Samen met FIN en JenV wordt bekeken of het wenselijk is om een persbericht op te stellen.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief	Ter goedkeuring
2	Bijlage 1. bij Kamerbrief	Ter goedkeuring
3	Bijlage 2. Rapport Stichting NIVRE BPM	Ter kennisname
4	Bijlage 3. Antwoord Kamervragen	Ter kennisname
5.	Bijlage 4. WODC rapport	Ter kennisname